

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA NEDERLANDISTIKY

ER GAAT NIETS BOVEN GRONINGEN

The province of Groningen

(BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE)

STUDENT: JIŘÍ KOSTREJ

VEDOUCÍ PRÁCE: Drs. BAS HAMERS

OLMOUC 2008

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně a že v ní jsem uvedl veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje.

V Olomouci dne 20. června 2008

Jiří Kostrej

Verklaring

Hierbij verklaar ik dat ik mijn bachelor afstudeerscriptie zonder hulp van derden heb geschreven en dat ik alle gebruikte literatuur en andere bronnen heb vermeld.

In Olomouc, 20 juni 2008

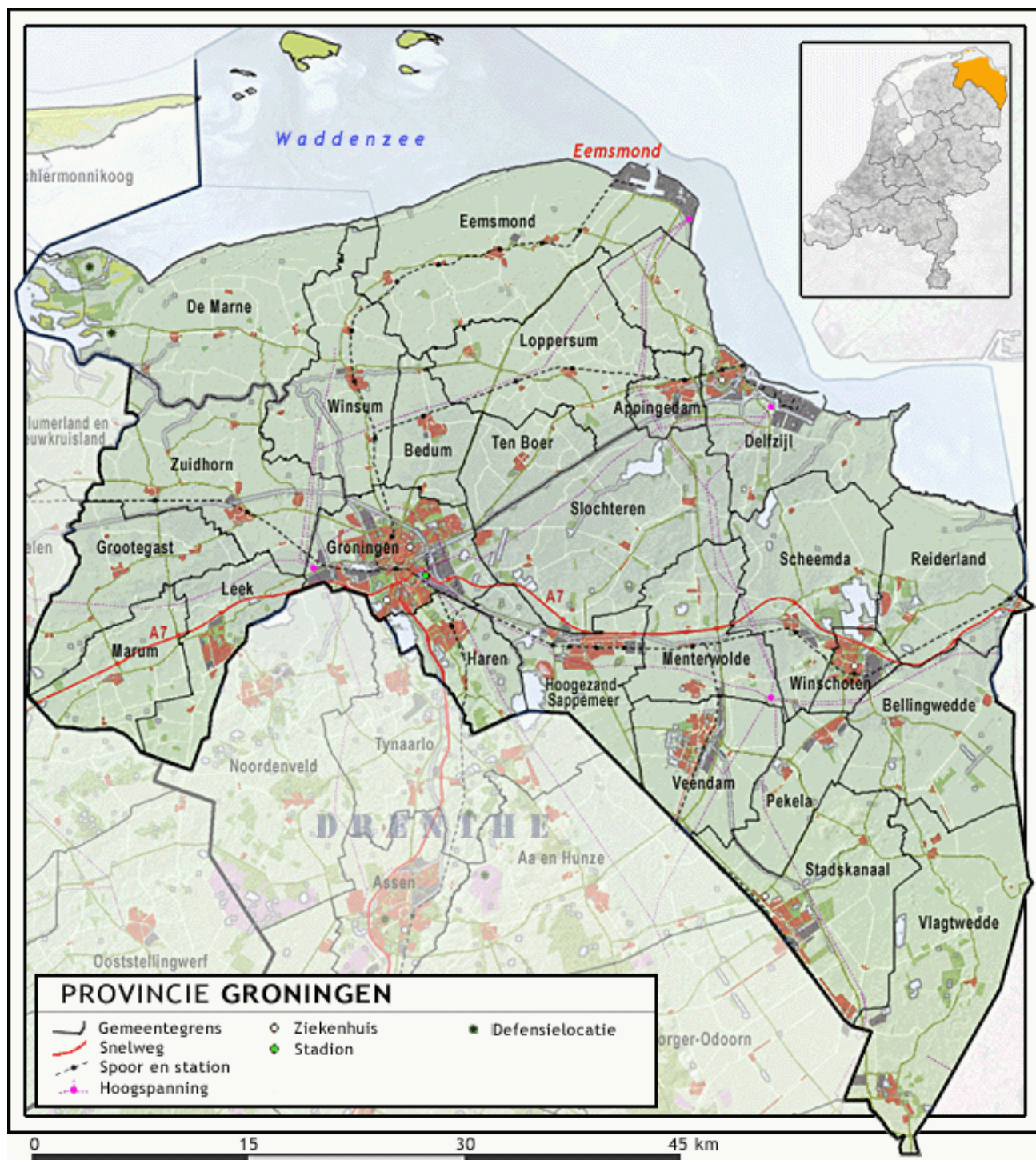
Jiří Kostrej

Dankbetuiging

Ik dank mijn consultant meheer drs. Bas Hamers voor zijn vakbegeleiding en aanmerkingen bij de verwerking van het bachelorwerk.

Structuur van inhoud

1. Inleiding.....	7
2. De provincie Groningen.....	8
3. De stad van Groningen.....	10
4. IAG (Innovatief Actieprogramma Groningen).....	12
5. Het Promoten van toerisme en recreatie.....	26
6. Conclusie.....	41
7. Summary.....	42
8. Resumé.....	43
9. Bronnen.....	44

1. Inleiding

Omdat ik als internationale ERASMUS student in Groningen was, besloot ik deze provincie nader te onderzoeken. Ik vond dit deel van Nederland interessant want het ligt in Noord Nederland dus het is niet zo beroemd als bijvoorbeeld de Randstad. En toch heeft Groningen een sterke positie in het land. En over deze positie zou ik graag schrijven. Als ik dat nader zal moeten specialiseren, mijn scriptie gaat over het Innovatief Actieprogramma en over ondersteunen van recreatie en toerisme in de provincie.

Het Innovatie Actie programma is een programma dat het leven in de provincie kan verbeteren en tot economische groei kan leiden. Natuurlijk behoort tot de groei ook het promoten van toerisme en recreatie. Groningen won een prijs voor de stad met het hoogste aantal van fietsen in het jaar 2002. En de provincie heeft een plan ontwikkeld waarmee de overheid bijvoorbeeld kwaliteit en fietsverkeerveiligheid wil verbeteren. Dus deze onderwerpen ga ik in deze scriptie beschrijven.

Maar eerst moet ik de provincie en de stad een beetje verder beschrijven. Volgens mij is de stad Groningen een heel culturele stad. Tijdens het academische jaar is de stad vol met studenten die vooral uit Nederland komen maar er zijn ook veel studenten uit het buitenland. We kunnen zeggen bijna uit de hele wereld. Men kan de mooie invloed van andere culturen zien. Niet zoals hier in Tsjechië. Maar dat geldt voor heel Nederland.

Het is een klein land waar bijna alles werkt zoals bijvoorbeeld het gezondheidswezen. Economie of infrastructuur zijn op zo'n niveau dat we hier in Tsjechië nog veel werk hebben om de snelle nederlandse economische groei in te halen. Dus hierbij wou ik ook graag zeggen dat Tsjechië misschien een voorbeeld kan nemen aan Nederland.

De provincie van Groningen

De provincie Groningen bevindt zich in het noorden van Nederland met ongeveer 575.000 inwoners en met zijn oppervlakte behoort het na Drenthe, Friesland en Zeeland tot de dunstbevolkte provincies van Nederland, met 264 inwoners per vierkante km. Bijna een derde van die inwoners woont in de gelijknamige hoofdstad Groningen. De provincie grenst in het noorden aan de Waddenzee, in het oosten aan Duitsland (Nedersaksen), in het zuiden aan Drenthe en in het westen aan de provincie Friesland.

Tot de provincie behoren nog drie kleine eilanden, die onbewoond zijn en tot de Waddeneilanden behoren. Dat zijn Rottumeroog, Rottumerplaat en Zuiderduintjes. Over deze eilanden ga ik later schrijven in verband met toerisme en recreatie.

De oppervlakte van Groningen behoort tot de kleinere van Nederland en toch kan men hier een grote verscheidenheid aan landschappen zien. Het noordoosten van de provincie grenst aan het Eems-Dollardestuarium. Het is een streek waar in de loop van de geschiedenis veel landwinning was geweest. Hier zijn prachtige boerderijen om te zien. Onder het westelijke deel van dit gebied, dicht bij Slochteren, is een grote aardgasbel. In het zuidoosten liggen er veel veenkoloniën vanaf de 17e eeuw. Uit deze tijd stamt er een stelsel van kanalen. Hier werden vooral fabrieksaardappelen verbouwd die de basis van de industrie zijn. In de streek Westerwolde die oostelijk van bovenstaande streek ligt is het hoogste punt van Groningen. Het noorden kenmerkt zich vooral door de wierden (typisch gronings begrip voor friese terp). Deze streek behoort tot de oudste cultuurlandschappen van Nederland. Heel karakteristiek voor deze wierden zijn de kerkjes die daar domineren en vaak hebben ze hun eigen bouwstijl die eigenlijk alleen in Groningen of Friesland voorkomt. De belangrijkste kanalen in de provincie zijn het Reitdiep, Van Starckenborghkanaal, Eemskanaal, Stadskanaal en Winschoterdiep.(Dus dat was iets over geografie en nu gaan we iets over de geschiedenis vertellen)

De provincie Groningen was vroeger bekend als de Ommenlanden die vooral tot Friesland behoorden. De oudste bekende vermelding van de stad Groningen stamt uit 1040 toen de stad bezit was van de bisschop van Utrecht. De stad was van origine een Drents dorp en het was ook bewoond door Friezen. Na verloop van tijd nam de hele provincie de taal van de stad over maar er bestaan steeds Friese woorden en uitdrukkingen. Dit nedersaksische dialect stond onder grote invloed van het Fries. Nu wordt er in de hele provincie het Gronings gesproken. Wat de cultuurhistorische rijkdom betreft biedt de provincie interessante monumenten. Langs de Duitse grens zijn er bijvoorbeeld de vestingdorpen en in de stad van Groningen bevinden zich allerlei musea en enkele bezienswaardigheden.

Om het toerisme in de provincie nader te bekijken moet men aan de ligging denken omdat Groningen toeristisch onbekend is. De belangrijkste bezienswaardigheden voor toeristen zijn vooral de vesting Bourtange, het Nationale park Lauwersmeer en de natuur in Westerwolde. Maar het meeste interessant voor de toeristen is de stad. Niet alleen Nederlanders gaan naar Groningen, maar ook veel buitenlanders.

Er is heel groot percentage niet-kerkelijken, boven 60%¹. Wat deze statistiek betreft gaat Groningen samen met de provincie Flevoland. En het aantal stijgt verder. De stad werd in 1956 zetel van het bisdom Groningen. Het bestuurlijk centrum van de provincie was gesticht in het historische provinciehuis dat een deel van het Martinikerkhof vormt in de stad Groningen. De partijen PvdA, CDA en ChristenUnie zijn tegenwoordig aan de macht.

Van vroeger kennen wij de provincie vooral als een landbouwgebied. Zeeklei of de dalgrond in veenkoloniën waren een goede basis voor de ontwikkeling van akkerbouw. De hele provincie heeft de status van de grootste suikerindustrie die vooral in de stad zit. In het oosten bevinden zich aardappelmeelindustrie en strokartonindustrie. Daarnaast bevindt zich hier veel scheepsbouw waarmee het naast Amsterdam en Rotterdam de voornaamste thuishaven was geworden.

De stad Groningen is de derde handelsstad van Nederland . De belangrijkste bijdragen van Groningen aan de Nederlandse economie zijn de delfstoffen. In de buurt van Veendam wordt zout gewonnen. Later in het jaar 1959 werd er een aardgasveld gevonden dat een grote

¹http://nl.wikipedia.org/wiki/Groningen_%28provincie%29 (30/03/2008)

opbrengst voor Nederlandse staat was. In 2006 was dat 100 miljard euro². De werkloosheid in de provincie stijgt en is volgens de statistiek ongeveer 6,7%³.

De stad Groningen

De belangrijkste plaats in de hele provincie is ongetwijfeld de stad Groningen, omdat daar meer dan één derde van de hele populatie van de provincie leeft. Groningen telt bijna 183.000 inwoners wat hem als tiende grootste stad van Nederland classificeert. Ongeveer 45.000 inwoners zijn studenten, uit heel Nederland maar ook uit het buitenland.

In de middeleeuwen was Groningen een belangrijke handelsplaats en behoorde ook tot de Hanze. De stad was aan de grootste macht in de vijftiende eeuw wanneer de invloed van de stad ook tot ver in de provincie Friesland reikte. In die periode werd de beroemde Martinitoren gebouwd die op dat moment met zijn hoogte van 127 meter het hoogste bouwwerk in Europa was. In 1614 kreeg de gemeente een universiteit. Tijdens de Tweede Wereldoorlog ging een groot deel van de stad in vlammen op bij de bevrijding. De hele stad was zwaar beschadigd maar enkele bezienswaardigheden bleven gespaard. Bijvoorbeeld het symbool van de stad de Martinitoren, de Grote Markt en een paar kerken, Martinikerkhof, de Prinsenhof met zijn fraaie Prinsentuin. Groningers zeggen dat Groningen de grootste en enige stad in het noorden van Nederland is. Hiermee willen zij zeggen dat hun stad een centrumfunctie van het noorden vervult. De aanwezigheid van de universiteit en van jonge mensen vormt een zeer groot cultureel aanbod. De stad beschikt over veel musea waartussen het belangrijkste het Groninger Museum is. Dit museum heeft zich tot één van de meest vernieuwende musea ontwikkeld. Andere musea zijn bijvoorbeeld het Universiteitsmuseum, Het Nederlands Stripmuseum of het museum van de tabak.

In Groningen kunt u talrijke instellingen vinden die op theater en muziek geconcentreerd zijn. Dankzij de studenten en jonge mensen in het algemeen heeft Groningen een uitbundig cultureel leven. Instellingen zoals de Stadsschouwburg, Oosterport of Grand Theatre zijn goede voorbeelden van het Groningse leven maar de stad is ook bekend door de kroegen waar

^{2,3}http://nl.wikipedia.org/wiki/Groningen_%28provincie%29 (30/03/2008)

live muziek wordt gespeeld. Bovendien heeft Groningen als één van de weinige grote steden een echte undergroundscene.

Deze metropool van het noorden is nog steeds een belangrijke handelsstad en tegenwoordig ook een centrum voor de voedingsmiddelenindustrie (suiker, tabak en koffie). De nadruk is in de laatste jaren ook op zakelijke dienstverlening gelegd. Het gemiddelde aantal arbeidsplaatsen per inwoner is veel hoger dan in Nederland als geheel. De industrie vormt een steeds kleiner deel van de totale werkgelegenheid in de stad. Groningen speelt een grote rol in de Nederlandse suikerbieteindustrie als de grootste suikerstad in Europa. Er zijn twee grote suikerverwerkende fabrieken in Groningen. Die van de Suikerunie produceert jaarlijks 250.000 ton.

Andere belangrijke bedrijven in de stad zijn Hooghoudt (alcoholische dranken), uitgeverij Wolters-Noordhoff en Theodorus Niemeyer (tabaksproducten, waaronder Javaanse Jongens). De zakelijke dienstverlening levert ongeveer 30% van de totale arbeidsplaatsen in Groningen. Het belangrijkste bedrijf in deze sector is de Gasunie. Binnen de stad Groningen vormt handel en horeca een groot deel van de werkgelegenheid. Het wordt bij de tweede grootste sector gerekend. De aanwezigheid van de Rijksuniversiteit, de Hanzehogeschool en het Universitair Medisch Centrum vormt ook een groot deel van de werkgelegenheid in deze sector. De Rijksuniversiteit Groningen is na Leiden de oudste nog bestaande universiteit van Nederland. In de laatste jaren telt de RUG meer dan 22.000 studenten. Naast deze universiteit zijn er nog de Open Universiteit en de Volksuniversiteit. Wat Hoger beroepsonderwijs betreft is in Groningen de Hanzehogeschool gevestigd die terug gaat tot het jaar 1798.

Er zijn veel zorginstellingen in Groningen, maar de belangrijkste zijn twee ziekenhuizen. Het Universitair Medisch Centrum Groningen waar allerlei onderzoeken worden uitgevoerd en het Martiniziekenhuis. Groningen is bekend in Nederland als de stad waar de eerste Nederlandse wereldkampioenschappen schaatsen plaatsvonden. Geen Nederlandse stad kan zonder voetbal leven. FC Groningen heeft in de laatste jaren een nieuwe stadion, Euroborg, gebouwd met een capaciteit van 19.814 zitplaatsen. En dit jaar speelt dit elftal het beste voetbal in laatste tien jaren. In het noorden van de stad ligt een complex, Kardinge, waar verschillende sportterreinen ter beschikking staan. Bijvoorbeeld de 400-meter ijsbaan, ijshockeyvloer of een heel hoge klimmuur.

4. IAG (Innovatief Actieprogramma Groningen)

De provincie Groningen ondersteunt de innovatie in het Groninger bedrijfsleven. Het is een noodzakelijke voorwaarde voor economische groei, behoefte en voor het stijgen van de werkgelegenheid. Om innovatie een eerste impuls te geven heeft het bestuur van de provincie deze programma opgericht. Succesvolle en bijzondere projecten, zoals Gaming in de zorg, buitengewone biokatalysatoren of puur dierlijke olie, zijn in het IAG uitgevoerd. Deze projecten, natuurlijk met andere, hebben de innovatiekracht de afgelopen twee jaren van de provincie Groningen een streke impuls gegeven. Aan deze projecten, die meestal een experimenteel karakter hebben werken partijen uit verschillende hoeken en sectoren.

Aan dit programma hebben de volgende instellingen samengewerkt: Rijksuniversiteit Groningen, het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, Menzis⁴, de gemeente Groningen, de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij, Syntens⁵ en de provincie. Die samenwerking heeft veel bijgedragen aan een goed resultaat. De hele provincie kan op een geslaagd programma terugkijken dankzij het enthousiasme van alle betrokken partijen en de provincie heeft besloten om IAG ook in het jaar 2008 voort te zetten. Op de volgende pagina's gaan we kijken wat vanuit dit programma door organisaties en deelnemende ondernemers gerealiseerd werd.

Impuls voor innovatie

Het doel van IAG was om een impuls aan de innovatiekracht te geven. Innovatie als voorwaarde voor hogere welvaart, duurzame ontwikkeling en economische groei. Dertig experimentele projecten met een hoog niveau hebben na twee jaar mooie resultaten gebracht. Nieuwe ICT (informatie communicatietechnologie)-toepassingen hebben de dienstverlening in de zorg stevig verbeterd, meer samenwerking tussen bedrijfsleven heeft geleid tot verschillende vernieuwende toepassingen op medisch-technologisch gebied. Nu kunnen de Groningse bedrijven zich beter internationaal manifesteren. Enige voorbeelden die IAG heeft opgeleverd.

^{4,5} grootste zorgverzekeraar van Nederland, stichting die innovaties in Nederland stimuleert

Brede Basis

Het IAG stimuleert het innovatiebeleid van de provincie Groningen, dat streeft naar een betere en bredere innovatiebasis en het versterken van het innovatieimago van de provincie. Het beleid is verdeelt in een aantal speerpunten. Eén daarvan stimuleert de partnerships voor meer creativiteit in het innovatievermogen en de ontwikkeling van de Groningse sleutelsectoren Energie en Life Sciences. Een andere prioriteit ligt in de ondersteuning van nieuwe ICT-toepassingen en de zorgsector en de toeristische sector. Tenslotte zetten Groningen en het IAG zich om meer Groningse bedrijven en kennisinstituten te laten deelnemen aan internationale samenwerking met Europese partijen en dat er meer samenwerkingsverbanden tussen Groningse bedrijven en Europese partijen gaan ontstaan. De provincie Groningen wilt van Groningen een duurzame en innovatieve regio te maken. Daarvoor heeft de provincie ook de ondersteuning van publieke en private partners nodig. Dus hier speelt IAG een rol van makelaar en heeft zich gericht op het initiëren en stimuleren van samenwerking tussen verschillende partijen.

Het budget van IAG in de jaren 2005-2007 was 6,6 miljoen euro, waarvan 3 miljoen euro kwam van de Europese Commissie (EFRO)⁶, het samenwerkingsverband Noord-Nederland (EZ-Kompas) gaf 1 miljoen euro uit, de provincie Groningen verleende 1,5 miljoen euro en tot slot 1,1 miljoen euro van Overige (private) partijen.

Het IAG heeft vier hoofdspeerpunten. Het eerste thema is Duurzame Energie waarin negen projecten zitten en het budget was 1,4 miljoen euro. De tweede is Life Sciences met zeven projecten en met een budget van 1,3 miljoen euro. De volgende is Leefbaarheid, negen projecten, het budget is 2,3 euro en het laatste speerpunt is Internationalisering met twee projecten en met budget van 180.000 euro.

Dus dat was alles wat de algemene informatie over IAG betreft. Verder zal ik elke speerpunt nader bekijken. Maar eerst wil ik nog hier enkele reacties van betrokken instituten aangeven.

⁶ Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Jannicka Horvath uit Syntens zegt: " IAG ondersteunt ambities van ondernemers"⁷. Het IAG biedt veel mogelijkheden voor ondernemers om kansen te grijpen of hun risico's te verkleinen. Binnen de sector MKB (midden-en kleinbedrijven) worden ondernemers uitgedaagd om hun plannen waar te maken. Het regionale beleid wordt verbonden aan de ambities van lokale ondernemers. De ondernemers die mevrouw Horvath gesproken heeft zijn allemaal enthousiast. Niet alleen over de aanbidding van IAG, maar ook over de contacten die gelegd zijn en natuurlijk over de plannen die de ondernemers uiteindelijk kunnen realiseren. Met behulp van IAG zijn ondernemers uitgedaagd om hun eigen business te verbreden. Het IAG beloont de ondernemers in de provincie. Zij kunnen zo beter hun beleidsdoelen nastreven. In plaats van iets van het beleid wordt er heel veel samengewerkt om de innovatiekracht van Groningen te versterken.

Rients Jorna uit Menzis constateert dat " Het is tijd om te gaan oogsten"⁸. Het IAG daagt diverse partijen uit om samen te werken. Het is belangrijk om de samenwerking in de zorgsector uit te voeren. Van groot belang is de duurzaamheid van innovatieve projecten. Belangrijk ook is hoe de zorgaanbieders en patiënten met de innovatieve concepten omgaan.

A. Duurzame energie

Noord-Nederland speelt een belangrijke rol in de Nederlandse energiesector. De veranderende energiemarkt biedt deze sterke regionale sector een tal van nieuwe kansen. Bij het thema duurzame energie is voor een gerichte uitbouw van technische en niet technische energie kennis. Binnen dit onderwerp zijn projecten die aan de uitbouw van energiecluster 'Energy Valley' in Groningen meewerken. Om nieuwe activiteiten en bedrijvigheid aan te trekken, ontstaat een innovatief klimaat waarin nieuwe kennis, technologieën, diensten en initiatieven op het gebied van duurzame energie tot ontwikkeling kunnen komen.

Binnen dit thema worden projecten ondersteund waarin ervaringen en kennis worden opgedaan ten behoeve van de ontwikkeling en implementatie van de alternatieve energievormen. Groningen biedt dus uitstekende kansen om een productie van duurzame energiedragers op basis van biomassa uit te voeren. De meeste hernieuwbare brandstoffen

^{7,8} <http://www.provinciegroningen.nl/werken/innovatiefactieprog/?view=Standard> (30/03/2008)

hebben raakvlakken met de gas- en olietechnologie, chemie en de verwerking van de agrarische grondstoffen. De toegankelijkheid van de energiekennis voor het MKB wordt groter en kennisontwikkeling wordt gestimuleerd door een betere samenwerking tussen kennisinstellingen in het MKB. Tenslotte is er ingezet op de ontwikkeling van nieuwe duurzame energievormen die tegenwoordig vele mogelijkheden voor commerciële toepassingen bieden.

Projecten die binnen Duurzame energie vallen zijn: Alternatieve Verwerking Slachtbijproducten (AVS), Costa due, Biogas in het Westerkwartier, Clean Energy Systeem Noord-Nederland, Smart Power System, Puur Dierlijke Olie, Glutanol, BioCon, Bureau.

Het eerste project dat vermeldenswaardig is Alternatieve Verwerking Slachtbijproducten (AVS). AVS is erop gericht om aan verdere uitbouw van de energiekennis te werken die aanwezig is in de provincie Groningen. Een initiativiteit van dit project komt van de Stichting Technologie Centrum Noord-Nederland, in samenwerking met de Hanzelschool Groningen en een aantal pluimveeverwerkende bedrijven. Met behulp van een demonstratie-installatie is onderzocht of vergisting van afvalresten van pluimveeverwerkende bedrijven (zoals bloed en veren) kan resulteren in het stimuleren van duurzame energie. Met hulp van deze installatie is een –voor het verslappingsproces noodzakelijke bacteriecultuur ontwikkeld. Slachtafval lijkt als een aantrekkelijke grondstof voor duurzame energie, omdat dit het hele jaar in constante hoeveelheden beschikbaar is. Bovendien vormt dat een alternatief voor slachterijen om de hoge kosten van de afzet van de slachtbijproducten in de inkoopkosten van de energie te verlagen. De uitkomsten van de poging van de installatie moeten er hopelijk toeleiden dat initiatiefnemers en externe financiers kunnen besluiten om tot de realisatie van een grotere verwerkingsinstallatie over te gaan. Pluimveeslachterijen zijn elkaars concurrenten in de inkoop- en in de verkoopmarkt. Dit IAG project maakt het mogelijk de partijen op goede wijze met elkaar in gesprek te brengen.

Een volgend belangrijk project heet Smart Power System (SPS). Het idee binnen dit project SPS zegt iets zoals vele slimme kleintjes maken één grote. De praktische uitdaging hier is het ontwikkelen en natuurlijk laten functioneren van een intelligent besturingssysteem dat individuele warmtekracht koppelingssysteem (Hre-ketel/thuiscentrales) en andere decentrale (kleine) opwekkinstechologie (zon en wind) zich laten gedragen als één slim geheel. De besturing moet intelligent zijn dat vraagprofielen van groepen (gekoppelde) woningen zoals

straat, wijk etc. Bij de tegenwoordige opwekking daarvan resulteren een vermogen aan kracht (electriciteit). Omdat de thuiscentrales ook kunnen draaien als de bewoner geen electriciteit nodig heeft, kan dit systeem ertoe leiden dat in de toekomst hele woonwijken voor een belangrijke deel in hun electriciteitsbehoefte kunnen voorzien. Onderlinge levering of teruglevering aan het net via het systeem is dan mogelijk. Er is nog veel onderzoek nodig voordat het systeem kan functioneren. Om het systeem te laten communiceren met de technische omgeving van energie producenten, energiedistributiebedrijven en afnemers moeten er ook systematiek en producten worden ontwikkeld. Dit project heeft een grote waarde bij het ontstaan, bij de groei en bij het aantrekken van bedrijvigheid op het gebied van energietechnologie. Het kernteam van het SPS project bestaat uit: Gasunie en de Stichting Energy Valley, NV NOM, Tiëto Enator en Gasterra.

Allard van Dijk van NV NOM: "Het SPS project kan een ware revolutie betekenen voor de manier waarop woningen en eindgebruikers in hun warmte en stroom voorzien. Een succesvolle introductie kan tegenwoordig bijdragen aan CO2 reductie, lagere kosten voor het in stand houden van de energiedistributienetten en minder noodzaak voor nieuwe grootschalige energiecentrales⁹."

Het laatste grote project dat door de provincie opgezet is heet Puur Dierlijke Olie (PDO). De vakgroep Scheikunde van de Rijksuniversiteit Groningen onderzoekt, in samenwerking met het bedrijf Ten Kate Vetten of dierlijke olie en vetten die uit slachtbijproducten afkomstig zijn als een energiebron kunnen worden gebruikt. Dus hiervoor wordt een speciale techniek ontwikkeld om het onverzadigde deel van varkensvet te isoleren, zodat dat gemakkelijker in diesel voor transportmotoren kan worden bijgemengd. Het project draagt aan de Europese richtlijn bij voor het gebruik van brandstoffen op basis van biologische grondstoffen. De vakgroep onderzoekt verder of deze olie en vetten gebruikt kunnen worden voor het duurzaam opwekken van electriciteit. Dit PDO-project bestaat uit drie fasen. Eerst moeten de geschikte oliën en vetten voor het onderzoek geïdentificeerd en geselecteerd worden. In de tweede fase worden experimentele studies uitgevoerd om de gewenste producten voor de laagste kostprijs te kunnen produceren. In de laatste fase wordt voor beide toepassingen 'een proef of principle' ontwikkeld in representatieve motoren met representatieve voedingen. De vooruitzichten zijn er heel goed, het ondernemen van vervolgstappen in het ontwikkel- en

⁹<http://www.provinciegroningen.nl/werken/innovatiefactieprog/?view=Standard> (30/03/2008)

bouwproces is ook gepland.

Johan van der Veen uit Ten Kate Vetten: "Dierlijk vet wordt gezien als een duurzame en hernieuwbare biobrandstof, waarbij een hoge CO2 emissiereductie wordt gerealiseerd. Door deze unieke samenwerking tussen Energy Valley, Rijksuniversiteit Groningen en Ten Kate Vetten zal een belangrijke duurzame ontwikkeling gerealiseerd worden voor het opwekken van tien groenestroom en groene transportbrandstof¹⁰."

Deze drie projecten zijn de belangrijkste en er zijn verder nog kleinere projecten die binnen het hele programma zitten. Het project Costa Due gaat over de ontwikkeling van een duurzame energievoorziening die de economische structuur in de Eemsmondregio wil versterken. Hiervoor moet in de regio een keten komen van energievoorziening rond 'groene' brandstoffen.

En volgend, minder belangrijk project, heet Biogas in het Westerkwartier. Dit gaat over de Vereniging Collectieve CO-vergisting Westerkwartier in Zuidhorn die een onderzoek uitvoert over de mogelijkheid van het opstarten van een centrale collectieve biogasinstallatie. Clean Energy System Noord-Nederland is een ander project dat zich gaat bezighouden met de vermarkting, ontwikkeling, ontwerp, bouw en zetting van een brandertechnologie. Verder kunnen wij het project Glutanol noemen waarvan het doel is een fabriek in Eemshaven voor een grootschalige verwerking van tarwe tot industriële grondstoffen en energie op te starten.

Biocon is het voorlaatste project binnen Duurzame Energie en dit gaat over de ontwikkeling van een conversietechnologie die heterogene biomassa'stromen in verwerkbare hoogwaardigere biomassa'stromen omzet. Ook de kwaliteit van de geproduceerde biomassa wordt getest in de vergister die de biomassa in biogas omzet.

En het laatste project is Bateau. Dit project houdt zich bezig met de ontwikkeling van de nieuwe vergistingstechnologie, waar biogas onder hoge druk wordt gemaakt. Dit is alles over het hoofdstuk Duurzame Energie en verder kunnen wij ons het andere grote project nader bekijken

¹⁰<http://www.provinciegroningen.nl/werken/innovatiefactieprog/?view=Standard> (30/03/2008)

B. Life Sciences

Life sciences is het speelveld van farmaceutische en moderne biotechnologie bedrijven. Het gaat ook om een verzameling van technieken waar levende organismen en delen ervan voor het maken van betere producten of nieuwe processen worden gebruikt. Hier gaat het om een breed terrein dat loopt van de productie van kaas tot de ontwikkeling van medicijnen en dit terrein wordt door een hoog innovatief vermogen gekenmerkt. Deze ontwikkelingen die de Life Sciences betreft, zijn van groot maatschappelijk en economisch belang. Door meer effectieve bestrijding en preventie van ziektes kan de gezondheidszorg goed verbeterd worden. De voeding kan gezonder, veiliger en beter houdbaar worden en de productieprocessen kunnen natuurlijk duurzamer worden. Er bestaat in Groningen een grootschalig Life Sciences cluster van innovatieve bedrijven en kennisinstellingen. Belangrijke betrokken partijen in dit cluster zijn naast de verschillende bedrijven het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG), de Rijksuniversiteit Groningen en netwerkorganisatie BioMedCity.

In de Life Sciences sector heeft IAG de ondersteuning van de netwerkvorming, verspreiding van onderzoeksresultaten, integratie van technologische ontwikkelingen in het MKB en verbetering van het imago van de Life Sciences ingezet. Projecten die in dit innovatieve programma vallen zijn: Bijzondere biokatalysatoren uit industriële bodems, Katalysator +, Huid, optische diagnose en receptuur, industriële toepassingen cytochroom P450 emzymen, ontwikkeling van nieuwe stabiele specifieke geneesmiddelen, meer (-)waarde door bundeling van potentie:stents, PaR technologie.

Het eerste belangrijke project die door de Life Sciences is ondersteund heet Bijzondere Biokatalysatoren uit Industriële bodems. Het belang van de bodem is enorm voor de moderne maatschappijen. De druk op het milieu wordt groter en de behoefte voor de verduurzaming van industriële processen en het zoeken naar biologische alternatieven biedt de uitkomst. Hierbij zit een potentieel in de verontreinigde bodem dat steeds onbekend is. Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking van het MKB-bedrijf Bioclear en de Rijksuniversiteit Groningen. Het onderzoek gaat hier over het zoeken van moderne genetische technieken die op een snelle en efficiënte manier interessante enzymen uit de verontreinigde bodem kunnen verkrijgen. Door deze technologieën verder te ontwikkelen zal het in de toekomst mogelijk zijn om deze enzymen in de industrie te gebruiken, om zulke processen duurzamer te kunnen maken. In dit

project wordt bovendien een inventarisatie van nieuwe en commercieel bruikbare enzymen gemaakt.

Janneke Krooneman van Bioclear B.V. "De verontreinigde bodem is een onontgonnen gebied. Dit project laat zien op welke wijze verontreinigde bodems gebruikt kunnen worden als bron van vooruitgang¹¹."

Huid, optische diagnose en receptuur gelaatsprothese is de naam van een ander project binnen de Life Sciences. Het gaat hier over de samenwerking tussen het Groningse bedrijf PBSensortechnology en het Universitair Medisch Centrum Groningen. Deze bedrijven werken samen aan de ontwikkeling van een apparaat waarmee op speciale wijze licht, na interactie met huid, wordt gedetecteerd. Hier worden met speciale software de waarden van de huid gemeten en meteen worden deze waarden omgezet naar een kleurreceptuursysteem, waarmee goed huidprothesen kunnen worden gemaakt. Het maken van de gelaatsprothesen is de belangrijkste toepassing omdat de prothese dezelfde kleur moet hebben als de huid. Op deze manier kan huiddiagnose worden verbeterd.

Dit systeem voor kleurreceptuur en huiddiagnose en het apparaat kunnen voor aanvaardbare prijzen op de markt worden gebracht. In samenwerking tussen het UMCG en buitenlandse instellingen wordt aan wetenschappelijke evaluaties en presentaties gewerkt. Een extra resultaat van deze ontwikkeling is dat de eigenschappen van het prothesemateriaal zijn verbeterd en ook de levensduur van de prothese langer is.

Peter Borsboom van PBSensortechnology : "Dit project wekt de samenwerkende partijen op in de gezondheidszorg en industrie in Noord-Nederland om op innovatieve wijze de kwaliteit van het leven van patiënten met een zichtbare ziekte in het gezicht te verbeteren¹²."

Ontwikkeling van nieuwe stabiele specifieke geneesmiddelen is het volgende project binnen Life Sciences. Er zijn twee innovatieve technische ontwikkelingen die samen een groot toekomstperspectief hebben met betrekking tot de nieuwe ontwikkeling van geneesmiddelen. Door de afdeling Celbiologie van het Universitair Medisch Centrum Groningen werd een nieuwe systeem ontwikkeld waarmee op een snelle en specifieke manier potentiële geneesmiddelen te ontwikkelen zijn. Maar deze zijn instabiel en daardoor ongeschikt als geneesmiddelen. Door het gebruik van een stabilisatietechniek, ontwikkeld door de Groningse

^{11,12} <http://www.provinciegroningen.nl/werken/innovatiefactieprog/?view=Standard> (10/04/2008)

stichting Biomate Technology, is het mogelijk deze potentiële geneesmiddelen te stabiliseren en te beschermen tegen afbraak. Hierdoor zullen ze als geneesmiddel te gebruiken zijn. De combinatie van deze twee uitvindingen leidt natuurlijk tot een grote doorbraak in de wereld van geneesmiddelen en kan de stad Groningen goed op de kaart zetten. De afdeling Celbiologie van het UMCG en Biomate werken in dit project samen aan nieuwe specifieke geneesmiddelen die dankzij hun hoge stabiliteit heel werkzaam zijn.

Maikel Peppelenbosch van UMCG zegt over dit project: "Gestabiliseerde geneesmiddelen hebben voor heel veel ziekten een groot geneeskrachtig potentieel"¹³.

Er zijn meer projecten binnen de Life Sciences die ons leven makkelijker kunnen maken. Bijvoorbeeld het project Katalysator + gaat over het initiëren van samenwerking tussen Life Sciences organisaties in Groningen en het beginnen van innovatieve projecten die de Life Sciences sector in Groningen versterken.

Of het project met de naam Industriële toepassingen cytochroom P450 enzymen. Hier werken de wetenschappers aan een intensieve samenwerking tussen Syncom, Sylphium en Rijksuniversiteit Groningen die nieuwe inzichten moet leveren voor het verkrijgen in routine en selecteren van P450-mutanten die voor commercieel en industrieel gebruik dienen.

En ander project is PaR Technologie wat het mogelijk maakt om de bloedingtoestand van de hersenen te beoordelen. Een arts kan met dit project sneller bepalen in welke richting de behandeling van een ernstig zieke, neurologische patiënt moet worden bijgesteld.

C. Leefbaarheid: ICT in Zorg en Toerisme

De leefbaarheid van het gebied in Groningen staat meer onder druk van ontwikkelingen als vergrijzing, ontgroening en het verdwijnen van de belangrijke economische sectoren. ICT heeft op een innovatieve een grote inzet uitgegeven om een impuls aan de leefbaarheid op het Groningse platteland te geven.

Het IAG streeft ernaar om de ontwikkeling van de toeristische sector te ondersteunen. Het voorzieningenniveau in de zorgsector in stand te houden en de Groningse ICT-bedrijvigheid te stimuleren. De ICT-toepassingen, vooral op het platteland zijn een belangrijk middel om het zorgniveau op een acceptabel niveau te brengen. Hiertoe behoren dingen zoals de

¹³<http://www.provinciegroningen.nl/werken/innovatiefactieprog/?view=Standard> (13/04/2008)

bereikbaarheid, toegankelijkheid en ook vriendelijkheid van de zorginstellingen. In de toeristische sector kunnen ICT-toepassingen het aanbod inzichtelijker maken, een bijdrage leveren aan de stimulering van het toeristische imago van Groningen, de markt vergroten en ook het niveau van de dienstverlening verhogen. De projecten die binnen deze actielijn zijn verwerkt, waren ook in het buitenland uitgevoerd.

Leefbaarheidprojecten: Toeristische mediacampagne Groningen, Digitaal vraagverhelderinstrument INVIS, Telemedicine in hartfalenzorg, Gaming in de zorg, UBASSERTIV, Care RING, Video Teleconsult, Regionaal Zorgportaal, Mobile Zorg Device.

Het eerste belangrijke project binnen de leefbaarheid is Telemedicine in hartfalenzorg. Dankzij dit project, met de ondersteuning van IAG, is het mogelijk om de hartpatiënten via de computer in Groningen te controleren. De waarden (gewicht of bloeddruk) die thuis worden opgemeten worden later door de meetapparaat naar het ziekenhuis verstuurd waar de metingen automatisch worden geanalyseerd door het systeem in het programma CardioConsult. Als er een probleem is, stuurt de computer een waarschuwing in de vorm van een SMS-bericht aan de behandelaar die vervolgens contact met de patiënt op-neemt om bijvoorbeeld iets aan de medicijnen te veranderen. Een mogelijkheid is ook dat de patiënt een SMS-bericht kan ontvangen waarin een advies staat. Dit is een mogelijkheid om met de patiënten op afstand te communiceren. De voordelen zijn hier dat de patiënten beter gemonitord zijn en ook een grote daling van de bezoeken aan zorginstellingen. Bovendien wordt hierdoor de angst bij patiënten, die iets nodig hebben, weggenomen.

Dit project bestond uit drie fasen. Eerst is gezorgd dat de technische gegevens binnen de applicatie worden beoordeeld door het ICT-kennissysteem. Vervolgens is de module met positieve resultaten door middel van een pilot getest binnen de hartfalenpoli van het Martini Ziekenhuis in Groningen. De resultaten van dit project worden momenteel gepubliceerd en besproken.

Ellen Zonder van Kadersoftware :“De computer merkt de problemen heel vroeg op en het is fijn voor de patiënt en kostenbesparend voor de gezondheidszorg¹⁴.“

¹⁴<http://www.provinciegroningen.nl/werken/innovatiefactieprog/?view=Standard> (15/04/2008)

Om aan de toenemende kwaliteitseisen in de zorg te voldoen, is het nodig de kennis van zorgverleners te blijven ontwikkelen. Er wordt naar methoden gezocht waarmee medewerkers in de zorg meer op hun werkplek kunnen leren. Eén Gronings bedrijf heeft, samen met UMCG en Principal Blue, een innovatieve scholingsmethode ontwikkeld voor de zorgsector:

Gaming in de Zorg. Het is een simulatiespel waarin de cursisten worden getraind in onderwerpen als omgaan met dementie, agressiehantering en wet en regelgeving in de gezondheidszorg. Deze games en simulaties worden in combinatie met praktijkscholing ontwikkeld. Deze combinatie helpt de medewerkers op een efficiënte en aantrekkelijke wijze te werken. De methode is zo verwerkt dat eenvoudig nieuwe modules kunnen worden toegevoegd.

Dit project is uniek in Nederland, omdat het nieuw is om op deze manier kennis van de zorgsector over te dragen. Een groot voordeel van Gaming in de Zorg is dat men op de werkplek of thuis herkenbare situaties kan leren herkennen. Daarnaast is het heel eenvoudig om nieuwe doelgroepen toe te voegen zoals familieleden van de patiënten en mantelzorgers.

Wieke Paulusma van MAD Multimedia bv zegt: "Met de Gaming in de zorg kan iedereen trainingen volgen in de thema's als dementie en agressiehantering. Al spelend zorgzaam worden en dit mede dankzij het IAG¹⁵."

Een ander project binnen de Leefbaarheid heet Regionaal Zorgportaal. De regionale ziekenhuizen in de provincie Groningen hebben moeite met de trend van subspecialisatie in de oncologie. Een goede optie was het oprichten van één oncologisch centrum in Groningen.

Het Regionale Portaal biedt de uitkomst. Het project gaat over het opzetten van een elektronisch Oncologisch Patiëntdossier (OPD) waardoor oncologie in de kleinere ziekenhuizen toch uitvoerbaar blijft. Zorginstellingen hebben, met de juiste software en een goede breedbandverbinding, toegang tot de algemene zorgportaal waar de elektronische patiëntdossiers tot raadpleging zijn. Om actuele patiëntinformatie te delen tussen oncologen uit de algemene ziekenhuizen in Oost-Groningen van het UMCG bestaat de mogelijkheid dankzij dit regionale zorgportaal.

¹⁵<http://www.provinciegroningen.nl/werken/innovatiefactieprog/?view=Standard> (15/04/2008)

Het OPD wordt als pilot gebruikt voor het oprichten van regionaal Electronisch Patiëntdossier (EPD) waarin alle medische informatie van de patiënten kan worden verwerkt. Daarnaast wordt gewaarborgd dat ook andere ziekenhuizen en zorgverleners in de toekomst deze methode kunnen gebruiken.

Gilbert Ausserhofer, programmamanager Regionaal Zorgportaal constateert :“Samenwerking is een behoefte voor het realiseren en het gebruik van een regionaal EPD. We willen in Oost-Groningen uniek blijven. Met behulp van IAG-subsidie is er een goede en realistische modus voor succes aanwezig¹⁶.“

Nu een paar woorden over de overige projecten binnen het programma Leefbaarheid. Toeristische Mediacampagne Groningen gaat om het versterken van het toeristische imago van Groningen. Dit imago vindt aansluiting bij de slogan en de logo “Er gaat niets boven Groningen”.

Digitaal Vraagverhelderings-instrument Invis is een project dat de ontwikkeling van een instrument betreft. Dit instrument stelt de ouderen in staat hun persoonlijke situaties te analyseren vanuit hun eigen wensen, behoeften en mogelijkheden op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

Het project UBASSERTIV is bezig met de ontwikkeling van een computerspel dat de sociale vaardigheden en denkpatronen van kwetsbare jongeren versterkt. De kans op de ontwikkeling van psychische stoornissen wordt door dit project verkleind.

Video Teleconsult is een programma dat met de ontwikkeling van video-teleconsultatie voor fysiotherapeuten bezig is op verschillende locaties in de provincie Groningen en het Centrum voor Revalidatie van het UMCG. Dit project wordt voor het zorgnetwerk rondom kinderen met houdings-bewegingsstoornissen gebruikt.

In het project Mobile Zorg Device gaat het om de ontwikkeling van een integrale ICT-toepassing die aan de modernisering van het zorgproces bijdraagt. Dit instrument zorgt voor minder belasting van medewerkers, een vergroting van de productiviteit en verbetert ook de zorg voor de cliënt.

¹⁶<http://www.provinciegroningen.nl/werken/innovatiefactieprog/?view=Standard> (15/04/2008)

D. Internationalisering

Internationalisering is een relatief klein onderdeel binnen het IAG. Maar toch speelt dit programma een belangrijke rol voor de grensregio Groningen. De provincie heeft een gunstige ligging ten opzichte van Duitsland en de Scandinavische landen. Dat biedt kansen op goede samenwerking. Terwijl Groningen op relatief grote afstand van de Randstad, het economische hart van Nederland, ligt, kan met andere landen handelen. Deze netwerken en samenwerking over de grens biedt kansen voor de provincie Groningen om op internationaal niveau bezig te zijn. Dat kan ook veel kennis vergaren en dat helpt om contacten op het gebied van innovatie te leggen. Er zijn alleen twee projecten binnen dit programma:

Grounds for Change en COBRA.

In het eerste project Grounds for Change worden veel vragen gesteld. De Noord-Nederlanders stellen hier vragen zoals: Hoe richten we onze toekomstige energiehuishouding in en hoe kunnen we de trends in de stijgende milieudruk omkeren om ook voor de volgende generaties een mogelijkheid voor een ontwikkeling te geven? Hoe gaan we in Noord-Nederland om met de snel groeiende vraag naar beschikbare ruimte? Dit zijn vragen die vaak bij de vraag van vormgeving van de toekomstige samenleving opkomen. Noord-Nederland verandert in hoog tempo en het is duidelijk dat bij het vormgeven van de toekomst een evenwicht moet gevonden worden tussen economische, ecologische en sociaal-culturele ontwikkeling.

Ground for Change bevat langetermijnvisie die over de overgang naar een duurzame energiehuishouding gaat en de invloed daarvan op ruimtelijke ontwikkeling in Noord-Nederland. Deze onderwerpen worden verweven met andere ontwikkelingen zoals ruimte planning, de landbouw, watersystemen en met het verkeer vervoersysteem maken deze laatste onderwerpen onderdeel uit van het hele onderzoek.

Dit project is een deel van het internationale project "Bridging to the Future", waardoor er kennisuitwisseling heeft plaatsgevonden met andere landenteams en er werd gewerkt aan een internationaal kennisnetwerk op dit terrein. Naast de langetermijnvisie is het project een inspiratie voor regionale en lokale initiatieven. De resultaten van dit project zijn in het rapport van Noord-Nederland beschreven en zijn gepresenteerd op verschillende internationale conferenties.

Het project COBRA gaat over de bijeenkomsten die een link tussen de bedrijven en onderzoekorganisaties leggen in Groningen of in het buitenland in de medisch-farmaceutische en biotechnologie sector. Dit zal internationale handels- en onderzoekscontacten ondersteunen.

De vorige hoofdstukken hebben op een uniek en veelzijdig innovatieprogramma gewezen. De nieuwe ideeën hebben een kans gekregen en het innovatieve vermogen van Groningen kunnen ontwikkelen. De kenmerkende factoren hier zijn samenwerking en lef. Innovatie betekent hier immers: denken buiten de bestaande kaders, het aangaan van uitdagingen en het nemen van risico's.

Samenvatting

Hoe zal de provincie verder gaan? De provincie investeert verder in innovaties. Het IAG is een vertrekpunt voor het innovatiebeleid voor de toekomst geworden. De provincie verwacht veel van deze innovaties die over de grenzen van eigen sectoren gaan. Innovaties staan niet op zichzelf, maar ontwikkelingen, productvernieuwingen en innovatieprocessen raken steeds meer met elkaar en krijgen steeds meer met elkaar te maken. De combinatie van ervaringen en expertise van verschillende sectoren en productgroepen levert waarde op, bij de ontwikkeling en ook de implementatie van innovatieve toepassingen. Een integrale aanpak van innovatie is een bewuste keuze. De provincie Groningen heeft in het beleid een aantal sleutelsectoren met innovatiepotentie voor de toekomst. Deze sectoren bevatten een aantal verrassende combinaties en zij zijn aan elkaar gekoppeld. Bijvoorbeeld de combinatie ICT-Zorg-Creatieve industrie en Energie-Agribusiness-Life Sciences.

In Groningen heeft het symposium Crossing Innovation plaatsgevonden waar de aandacht op de integrale benadering van innovatie in het Noorden lag. Het symposium vormde de opstap voor verdere uitvoeringen van de plannen. Nu is dat een platform voor ondernemers, overheid en onderzoeks- onderwijsinstellingen. Ze ontmoetten elkaar daar om samen in de toekomst aan innovatie in Groningen te werken.

5. Het promoten van toerisme en recreatie

Reizen en recreëren behoort tot de Nederlandse cultuur zoals een kaas of een windmolen. Ook tijdens moeilijke economische tijden gingen Nederlanders op vakantie. En sinds dat moment zijn toerisme en recreatie een primaire levensbehoefte geworden. Daarom wil de provincie speciale aandacht aan toerisme en recreatie schenken.

Deze branche hangt met economische groei samen en de toeristisch-recreatieve sector is daardoor een belangrijke bron voor meer werkgelegenheid en meer bestedingen. De provincie wil aan dit stimuleren van deze sector meedoen. Naast dit economische motief zijn er ook andere redenen om recreatie en toerisme een plaats in het Groningse beleid te geven. Ze dragen aan de instandhouding van voorzieningen in kleine dorpen bij wat ooit een cultureel erfgoed zou kunnen zijn. Ook verlevendigen ze de sociale structuur op het platteland en vaak vormen ze een welkome inkomstenbron voor de bevolking. En in het algemeen, verbeteren ze het aanzicht op het imago van de provincie Groningen. Dus met andere woorden gezegd, het stimuleren van toerisme en recreatie gaat samen, niet alleen met het economische belang, maar ook met een leefbaarheidsbelang voor de bevolking.

De provincie wil vooral van de groei in de toeristisch-recreatieve sector meeprofiteren. Op de eerste plaats komen sociaal-economische redenen. Het nieuwe toeristisch-recreatieve beleid moet in de komende jaren meer werkgelegenheid en bestedingen opleveren. Volgens het beleid moet de toeristische sector een volwaardige en professionele bedrijfstak worden.

Om dit te bereiken moet een toeristisch bezoek binnen en naar de provincie gestimuleerd worden. Het plan is meer overnachtingen, meer dagbezoek en meer bekendheid te creëren. Maar er zijn grenzen die nog overtroffen moeten worden. De bovenstaande economische groei mag niet ten koste van de vele kwaliteiten van de provincie Groningen gaan. Zoals natuur, landschap en openheid. Ruimte en rust zijn een kostbaar bezit dat behouden moet blijven. De provincie is in hele Nederland steeds bekend als een provincie waar het nog gezond en veilig leven is.

Duurzaamheid staat hier hoog in het belang van het beleid, zowel landschappelijke omgeving als veiligheid op de weg en op het water. En de overheid wil dit zo houden. Een schone lucht, schoon water, een leefbaar platteland, een boeiend cultureel erfgoed en een aantrekkelijke landschappelijke omgeving zijn de kernproducten van het beleid.

Op het gebied van toerisme en recreatie kunnen ook de inwoners van de provincie rechtstreeks profiteren van de inspanningen van het beleid, niet alleen in indirecte zin zoals meer werkgelegenheid, meer activiteiten, meer leefbaarheid, meer duurzaamheid, maar ook van het verbeteren van toeristische en recreatieve voorzieningen. In de meeste gevallen benut de bevolking de voorzieningen ten behoeve van de toeristen (fiets-en wandelpaden of vaarrecreatie).

De belangrijke instrumenten hiervoor zijn Het Provinciaal OmgevingsPlan (POP) en Kompas voor het Noorden. Het POP geeft de hoofdplannen van het omgevingsbeleid aan. De belangrijkste doelen zijn voldoende werkgelegenheid en de leefbaarheid in de provincie Groningen. De verschillende plannen van de gemeenten en waterschappen en aanvragen van vergunningen worden in het kader van het POP beoordeeld. Het Kompas voor het Noorden geeft samen met het SNN-verband een stevige impuls aan de ruimtelijk-economische ontwikkeling. Er zijn drie sporen bekend waardoor het Kompas de stimulering van de sector toerisme en recreatie wil uitvoeren.

- a) Het versterken van de markt sector en concentratie van werken en wonen in economische kerngebieden.
- b) Vitale stedelijke centra.
- c) Aantrekkelijke landelijke gebieden.

Om Groningen tot verdere groei te brengen grijpt de provincie alle mogelijkheden aan die het toerisme biedt. De toeristisch-recreatieve sector mag in de toekomst een ondernemende opstelling van de provincie verwachten. De overheid zegt dat de provincie moet groeien, niet alleen economisch maar ook wat de leefbaarheid betreft.

Het is hier essentieel om met particulier initiatief en interactief beleid samen te werken. Daarvoor zijn er verschillende verantwoordelijkheden en taken verdeeld. De provincie wilt daardoor verschillende voorwaarden creëren. Dan kan de sector vertrouwen op de overheid. Het is ook een opdracht van het particuliere initiatief om het vertrouwen met nieuwe investeringen en activiteiten te onderstrepen. Daarom daagt de provincie alle organisaties in de toeristische sector uit om met nieuwe plannen, initiatieven en projecten te komen.

De provincie gaat met andere overheden en organisaties samenwerken om ook een aandacht aan het gebied van openluchtrecreatie te geven. Groningen zal in samenwerking met andere overheden, marktpartijen en instanties de goede projecten en plannen ondersteunen.

Als we naar het verleden kijken kunnen we grote resultaten zien. De overheid heeft bijvoorbeeld het aantal toeristische overnachtingen verdubbeld. Wat het dagtoerisme betreft, verhoogde de provincie het aantal dagattracties (musea en bezienswaardigheden) met nummer 31¹⁷ en het verbeterde de dagrecreatie inclusief wandelen, fietsen, zwemmen, recreatief winkelen en bezoek aan evenementen. De groei betreft ook de directe werkgelegenheid in logiesverstrekkende bedrijven en uit deze gegevens blijkt duidelijk de groei van bestedingen van alle toeristen die de provincie bezocht hebben. Deze bovenstaande belangen waren de vorige plannen en projecten van de provincie die ook tot totstand kwamen.

Na het succes in de toeristische sector kan de overheid met volgende plannen en projecten niet achterover gaan leunen. De concurrentie in de toeristische sector is te groot en de markt is dynamisch. Het marktaandeel van de binnenlandse vakanties van Nederlanders in de provincie Groningen vormt 1%¹⁸ wat de overheid te laag vindt. Groningen staat hiermee op de laatste plek binnen de 12 provincies en dat geldt voor zowel korte als lange vakanties.

Overnachtingen

Het aantal overnachtingen is de laatste jaren wel gegroeid. In Groningen zijn in 2006 2,4¹⁹ miljoen overnachtingen geweest. Dit is een stijging met 3,5%²⁰.

Vaarrecreatie

Vaarrecreatie noteerde geen ontwikkelingen, was betrekkelijk stabiel. Het aantal jachthavens en ligplaatsen was in de laatste jaren constant. Het topjaar voor de verhuursvloot was 1996. Dus het vaartoerisme in de provincie stagneerde ondanks investeringen in de infrastructuur die de overheid doet. Ze denken dat het een probleem van de doelgroepen is. Bovendien

^{17,18} www.provinciegroningen.nl/informatiebalie/publicaties/toeristischgroningen.pdf (01/05/2008)

^{19,20} <http://www.provinciegroningen.nl/21513/toespraak14022008.pdf?view=Standard> (01/05/2008)

ontbreekt er de aansluiting van de vaarcircuits met de meren (bijvoorbeeld aansluiting Zuidlaardermeer op het Oost Groningse vaarcircuit).

Vakantieduur

De provincie Groningen is bekend door korte vakanties die één of twee nachten duren. Het aantal korte vakanties in de provincie is relatief hoog (33%)²¹ in vergelijking met heel Noord Nederland (11%)²². Het aantal lange vakanties van 11 nachten of meer is relatief laag (7%)²³ in vergelijking met de heel Noord Nederland. De gemiddelde vakantieduur in de provincie Groningen bedroeg 6,6²⁴ dagen.

Bestedingen

In de provincie werd in 2004 gemiddeld 46²⁵,- euro per dag per persoon besteed. Dit bedrag ligt een beetje boven het landelijk gemiddelde in Noord Nederland 43²⁶,- euro. Er werd vooral meer besteed aan logiesaccommodaties en horeca. Van de overnachtingen, verblijfsrecreanten en dagtoerisme genereerde de provincie ruim 88²⁷ miljoen euro in 2004.

Dagtochten

Dagtochten zijn recreatieve activiteiten waar men minstens twee uur van huis is zonder overnachting inclusief bezoeken van familie en kennissen. De Nederlanders ondernemen jaarlijks gemiddeld 960²⁸ miljoen dagtochten in eigen land. Het bezoek aan sportwedstrijden, het uitgaan en de sportieve recreatie vertonen de grootste toename ten opzichte van het begin van de jaren negentig. In de provincie Groningen wordt het aantal dagtochten geschat op 32²⁹ miljoen jaarlijks. Groningen biedt vele mogelijkheden voor fietsen en wandelen en het beschikt ook over belangrijke openluchtrecreatiegebieden zoals het Paterswoldse Meer/Hoornse Plas, het Schildmeer, het Midwolderbos, Lauwersmeer, Stadsgewestpark Noorddijk, Zuidlaardermeer, Borgerswold, Ter Maarsch/Pagedal en Wedderbergen.

^{21,22,23,24} www.provinciegroningen.nl/informatiebalie/publicaties/toeristischgroningen.pdf (05/05/2008)

^{25,26,27} http://www.toerisme.groningen.nl/uploads/File/pdf/toerdatanoord_05rapport_tic_2005.pdf (05/05/2008)

^{28,29} www.provinciegroningen.nl/informatiebalie/publicaties/toeristischgroningen.pdf (05/05/2008)

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid in de provincie Groningen is in de periode 1 april 2006 tot 1 april 2007 toegenomen met 2,2³⁰ procent. De werkgelegenheid is in de gemeente Groningen gegroeid naar 126.034³¹ arbeidsplaatsen op 1 april 2007. Het aantal vestigingen is in de stad Groningen in het afgelopen jaar verder gegroeid met 7.3%³² naar in totaal 9351³³ vestigingen.

Doelgroep

Uit het voorgaande wordt berekend dat de provincie Groningen jaarlijks door ruim 320.000³⁴ verblijftoeristen wordt bezocht. 210³⁵ miljoen van de bestedingen is een goed voorbeeld daarvan. In 1994 definieerde de overheid zijn doelgroep als toeristen die vooral in de rust (lezen, luieren), natuur (vergezichten), cultuur (historische stadjes en dorpjes, musea en bezinswaardigheden) en actieve recreatie (fietsen en wandelen) geïnteresseerd zijn. Markt en product sluiten hier goed op elkaar aan.

Missie voor de toekomst

De missie van de provincie is in de komende jaren om naar meer toeristen, meer bestedingen, meer werkgelegenheid en meer bekendheid te streven. Het beleid wil de authenticiteit behouden als een sterk punt. Het marktaandeel van de provincie ligt nog steeds te laag en het moet verhoogd worden door alle partijen die aan de ontwikkeling van de toeristische sector meedoen.

Het beleid kan niet alle doelstellingen waarmaken zonder samenwerking met andere partijen. De rol van de provincie is niet alleen goed besturen en beheren van het grondgebied maar ze willen een ondernemende overheid zijn die alle mogelijkheden op de markt kan aangrijpen en gebruiken om Groningen tot verdere groei te brengen. Hiervoor is het netwerk waar het bedrijfsleven, gemeenten en andere particuliere organisaties zijn vertegenwoordigd heel belangrijk.

^{30,31,32,33} <http://www.daaromgroningen.nl/rubrieken/facts/werkgelegenheid.html> (05/05/2008)

^{34,35} www.provinciegroningen.nl/informatiebalie/publicaties/toeristischgroningen.pdf (05/05/2008)

De provincie bewaakt de koers, het bestuur coördineert, faciliteert, stimuleert en ondersteunt andere sectoren die bij het ontwikkelen van activiteiten passen. De provincie creëert voorwaarden door allerlei maatregelen die tot de marketing-mix behoren, bijvoorbeeld ruimtelijke maatregelen of financiële maatregelen.

De provincie wil in de toeristische sector een bijdrage aan de realisering van nieuwe arbeidsplaatsen en extra bestedingen leveren. Dit kan ook gerealiseerd worden door het creëren van meer overnachtingen en extra dagbezoek.

Hier kunnen de nieuwe media helpen bij het ontwikkelen van de toeristische sector. Technologische mogelijkheden worden tegenwoordig voorzichtig op de toeristische sector toegepast. Het is nu bijvoorbeeld mogelijk om een bestemming virtueel te bezoeken. Er zijn webpagina's waarmee men zich in een gebied kan oriënteren door middel van virtueel bezoek of dorpswandelingen te maken. Een toeristische regio is een complex product waar verschillende aanbieders een belangrijke rol spelen (hotel, campings, attracties, fietsverhuurders). Internet is dus een medium waarmee de kwaliteit van de bestemming kan verbeterd worden. De aanbieders kunnen flexibel en interactief op de wensen van de consumenten reageren en ze hebben ook het voordeel van boekings- en reserveringsfaciliteiten. De organisaties binnen de toeristisch-recreatieve sector gaan hun producten via internet presenteren.

De stad Groningen

Wat de stad Groningen betreft is de stad één van de Groningse topattracties. Het is de poort naar de provincie en het is ook een unieke plaats van het noorden. Als toeristisch product heeft Groningen veel kenmerken en kwaliteiten zoals musea, topsport, de historische binnenstad, cultuurhistorie, evenementen en beurzen, bijzondere architectuur, vitaal uitgaansleven of een belangrijke haven. Groningen biedt dus mogelijkheden voor traditionele toeristen maar ook voor bezoekers die in experimentele en vernieuwende initiatieven geïnteresseerd zijn. Een economisch business plan van de gemeente onderkent het belang van het toerisme voor de stad. Naast het verbeteren van de infrastructuur legt dit plan ook de nadruk op dagtoerisme, zakelijk toerisme, cultuurtoerisme en het uitbreiden van het verbijfstoerisme.

Op dit moment wordt de samenhang tussen de stad en het platteland onvoldoende gestimuleerd. Het gevolg is dat de toerist deze samenhang niet of bijna kan ervaren. Er is een duidelijk verwantschap tussen de voornemens van de provincie en van de gemeente bijvoorbeeld op het gebied van cultuurtoerisme. Naar hun mening kunnen plattelandtoerisme en stedelijk toerisme elkaar aanvullen. Afgezien van de plattelandtoerist en de stadsbezoekers liggen gemeenschappelijke kansen bij de doelgroepen die op zoek zijn naar vermaak, culturele bezinswaardigheden en evenementen.

In de provincie Groningen willen zij het verbond versterken tussen de stad en Ommelanden (oude naam van de provincie zonder de stad). Voor de inwoners vervult de regio een belangrijke rol voor de dagrecreatie en andersom vervult de stad voor de regio een belangrijke functie op het gebied van winkelen, uitgaan en cultuurparticipatie. De regio kan niet zonder de stad en de stad kan niet zonder de regio. Het gemeentebestuur van Groningen is overtuigd van de noodzaak om de band met de regio te versterken.

De toeristische samenhang tussen de Ommelanden en de stad doet zich voor in drie hoofdpunten.

1. Vervoer – de stad is de poort en transferpunt voor de hele provincie
2. Verblijf – voor verblijfstoeristen in de provincie is de stad een dagtochtbestemming
 - regionale accommodaties zijn als overnachtingsmogelijkheden voor de congresganger uit de stad geschikt.
3. Vermaak – de stad is een belangrijke dagattractie voor verblijfstoeristen in de provincie
 - stad en Ommelanden kunnen door elkaar versterkt worden bij het programmeren van niet alleen culturele evenementen.
 - er is een dagrecreatieve wisselwerking tussen stad en regio: de stad wordt

door de regio voor winkelen, uitgaan en evenementenbezoek bezocht en de regio wordt vooral in het weekend bezocht voor routegebonden recreaties zoals fietsen, wandelen, paardrijden, varen of schaatsen.

In huidige trends van de toeristische markt komt naar voren dat de consument graag 'rendement' uit zijn vrijetijd wilt halen. Door zoveel mogelijk te doen wilt hij de beperkte tijd efficiënter gebruiken. Er is ook goede kennis van de markt en de verschillende doelgroepen nodig om de toeristische activiteiten en producten te kunnen ontwikkelen en vermarkten.

Voor de toeristen zijn ook heel belangrijk de zaken als gastvrijheid, toegankelijkheid en veiligheid. De eigen inwoners zijn hier een belangrijke factor. Ze moeten bereid zijn om met de gastvrijheid en het delen van de openbare ruimte met de toeristen om te gaan.

Een andere trend op de markt is dat de toerist de nadruk op variatie in zijn vrijetijdsactiviteiten begint te leggen. De consument wijst op de afkeer van monotonie en routinematigheid. Er wordt gezocht naar andere ervaringen die vroeger niet mogelijk waren om hen in een dag te bezoeken. Op het gebied van cultuurtoerisme wil de gemeente graag een pakket ontwikkelen waar de stad en de regio elkaar samen aanvullen om dit soort van ervaringen mogelijk te maken. Bijvoorbeeld cultuurhistorische dagtochten, culturele festivals, openlucht voorstellingen, schilder- en theaterweekenden, open podias enzovoort.

De gemeente Groningen staat tegenwoordig aan het begin van een nieuw toeristische beleid. Volgens het bestuur moet het toerisme gestimuleerd worden door de extra bestedingen die extra bezoekers aan de stad kunnen brengen. Als uitgangspunt zal het formuleren van concrete meetbare doelstellingen gelden. Op het gebied van productontwikkeling worden op dit moment maatregelen besproken die gericht zijn op het versterken van het aanbod aan toeristische, culturele en sportvoorzieningen (de realisatie het de Stripmuseum, Euroborg). Tegelijkertijd richt de productontwikkeling zich op kleinere evenementen, het realiseren van arrangementen of een goede bewegwijzering met behulp van toepassingen in de sfeer van informatie- communicatietechnologie.

Hiervoor is een goed samenspel tussen city-management en city-marketing heel belangrijk omdat hier heel hard aan de verdere verbetering van de toegankelijkheid van de binnenstad voor de toeristen wordt gewerkt. Om beter te ontwikkelen en vermarkten investeert de gemeente veel in de realisatie van een nieuwe organisatie de Overkoepelende Promotieorganisatie Groningen (OPG). De belangrijke partners hier zijn onder andere het congresbureau Groningen, diverse gemeentelijke organisatieonderdelen en onderdelen van het huidige centrummanagement.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het toeristische en promotionele beleid binnen de financiële kaders die door de gemeente vastgesteld zijn. Het gaat een beleidsplan opstellen en het toeristisch marktonderzoek initiëren en leiden. De volgende activiteiten en programma's zullen het toerisme in de stad en regio bevorderen: De strijd tegen het water; Groninger

borgen en hun bewoners, kerken en kloosters; Groningse adel, herenboeren en landarbeiders; Ontdekkingsreizen en scheepvaart; het Groninger veen; Schilders en Groningen.

De gemeente gaat akkoord met het netwerkidee uit het Recreatief Mobiliteits Centrale Groningen: de integratie van de recreatieve kwaliteiten binnen een goed werkend systeem. De hoofdlijn van dit systeem wordt door het routegebonden netwerk voor wandelen, fietsen, paardrijden, varen, kanovaren of skeeleren gevormd. De toeristische en recreatieve voorzieningen vormen de kralen. De groten kralen zijn binnenstad Groningen, Groninger Museum, Hortus Haren, Nienoord en de kleine kralen zijn in meer kwetsbare gebieden zoals informatiepanelen, parkeervoorzieningen of picknickplaatsen.

Zakenmensen en congresgangers vormen voor de stad heel belangrijke doelgroepen. Niet alleen hotelaccommodaties in de stad en directe omgeving vormen de basis voor deze vorm van toerisme. Deze vorm van toerisme heeft een toegevoegde waarde. De inzet van de gemeente is gericht op het verdere uitbouwen van het aantal congressen. Door intensievere samenwerking is het mogelijk om nog grotere congressen te faciliteren met de inzet van plattelandsaccommodaties. Samen met het OPG gaat de gemeente initiatieven ondersteunen die dit soort van overnachtingen in de provincie bevorderen. Dan blijft er nog de kwestie van goede monitoring wat de gemeente een noodzaak vindt.

De provincie en de stad streven er samen naar om tot een betere afstemming tussen de stad en ommelanden te komen. Volgende zijn sommige voorbeelden daarvan.

- Het bestuur gaat op zoek naar een buitenlandse partner met vergelijkbare projecten (Frankrijk, Ierland, Engeland, Denemarken) om beter van Europese subsidies te profiteren. Een sleutelbegrip is hier de uitwisseling van kennis.
- Het ontwikkelen en toepassen van een basismodel voor monitoring. Zo'n model moet toepasbaar zijn zowel in de stad als in de regio.
- Het verbeteren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de stad door het verbeteren van de toeristisch-recreatieve infrastructuur.
 - : het bereikbaarder maken van de binnenstad voor toeristen en recreanten door het invullen van ontbrekende schakels in het netwerk van routegebonden recreatie.
 - : het uitbreiden van recreatieve wandelroutes vanaf het trein- en busstation en vanaf parkeerlocaties naar de binnenstad.
 - : de toeristische informatievoorzieningen worden verder in de openbare ruimte uitgebouwd.

- : het realiseren van (fiets-)bewegwijzingen.
- : het versterken van de verbindingen tussen het centrum van de stad en toeristisch-recreatieve gebieden in de omgeving.
- : het uitbouwen van de nieuwe fiets- en wandelroutes in ecologische zones.

Dat waren een paar voorbeelden van hoe het toerisme en recreatie in de stad Groningen wordt gestimuleerd. Op de volgende pagina's wordt het stimuleren op het gebied van cultuurtoerisme beschreven.

Cultuurtoerisme

Toerisme en cultuur worden steeds vaker als één aangemerkt. Langzaam maar zeker ontstaan relaties tussen beide sectoren. Er worden nieuwe partners gevonden die voor innovatieve en kansrijke initiatieven zorgen. In de provincie is gebleken dat toerisme en cultuur tot succesvolle combinaties kunnen leiden die meer toeristen en recreanten aantrekken. Hierbij wordt cultuurtoerisme verstaan als alle vormen van toerisme die iets met de historische en het tegenwoordige Groningen te maken hebben en die de uitstraling van de Groningse identiteit onderstrepen.

De provincie kan met haar rijke cultuurhistorie en levende cultuur als een product meer profiteren. Het bestuur denkt hierbij aan:

- natuur, landschap, dorpen en steden (essentiele infrastructuur en decor)
- cultuurhistorische objecten: sluizen, kanalen, borgen, kerken, molens, monumentale boerderijen, oude fabrieken etc.
- de 'orgelcultuur' in de gemeente Oldambt
- eigen producten en dialecten
- evenementen (openluchtconcerten, Swinging Groningen, Jazzfietstoertocht en vele andere evenementen)

Binnen de stad Groningen biedt cultuurtoerisme kansen voor massatoerisme, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van grote evenementen in cultuur of sport. Maar de belangstelling voor specifieke cultuurvakanties neemt toe. Het aantal vakanties waarin hobby of beroep wordt gecombineerd stijgt in hoog tempo. Uit de laatste trends blijkt dat vakanties steeds meer ingevuld worden met activiteiten op het gebied van cultuur(historie), educatie, sportieve en

gezonde activiteiten. Er worden graag culturele evenementen, culturele attracties en bezienswaardigheden bezocht. Onder cultuurtoeristen wordt hier dus verstaan dat dat een Groep van consumenten is die hun vakanties met hobby of beroep combineren. Ze zijn meestal lid van natuurbeschermingorganisaties en ze geven vaak donaties aan humanitaire instellingen

Cultuurtoerisme biedt ook kansen op het aantrekken van de buitenlandse markt. Het gaat hier om toeristen uit Groot Brittannië, Duitsland, België, Scandinavië, Frankrijk, Italië en Spanje. Zij zoeken namelijk naar de aspecten die zij typisch Nederlands vinden, bijvoorbeeld scheepvaart, de cultuurlandschappen met een verre horizon. Ze denken ook aan vakanties in combinatie met schilderen, fotograferen, filmen etc. en logeren in monumentale en karakteristieke panden zoals herbergen, borgen of boerderijen.

In het POP (Provinciaal OmgevingsPlan) werd gesteld dat de provincie het gebruik van natuur, landschap en cultuurhistorisch erfgoed gaat ondersteunen. Zowel voor de toeristen als voor de eigen bevolking gaat de provincie nieuwe plannen opzetten. Bijvoorbeeld het ontwikkelen van routes, het uitbreiden van openingstijden van musea. Ook gaat het nieuwe fiets- en wandelpaden aanleggen die zowel een economische belang (meer werkgelegenheid) als een leefbaarheidsbelang (eigen bevolking kan profiteren) hebben. Het is een belangrijk aandachtspunt van het beleid om de kennis over cultuurhistorie te verspreiden en toegankelijk te maken.

Initiatieven die het behoud van de karakteristieke monumentale gebouwen voorstaan worden door de provincie financieel ondersteund. Het bestuur gaat maatregelen voor het stimuleren van de realisatie en uitbreiding van logiesaccommodaties in dit soort gebouwen aanleggen. Daarom let de provincie op aspecten als kwaliteit, aanbod, marketing, promotie en netwerkvorming. Tergelijkertijd wil het beleid zich inschakelen in het behoud van de monumenten in de stad en provincie door middel van het ondersteunen of het meedoen in het Groninger Monumenten Fonds.

In bepaalde gevallen ondersteunt de provincie culturele, toeristische en sportieve evenementen. Deze ondersteuning is op het verbeteren van de kwaliteit gericht en op het creëren van de voorwaarden voor derden. Het bestuur wil onderzoeken of het mogelijk is om tot betere afstemming van de verschillende culturele evenementen binnen de provincie te

komen. De bestaande Jazzfietstoertocht, Noorderzon en Noorderlicht zijn hier belangrijke programma's die van april tot en met oktober plaatsvinden. In een bestuursovereenkomst tussen twee grote Groningse organisaties is vastgesteld dat de organisatoren van Noorderzon en Noorderlicht hun programma's op elkaar afgestemd moeten zijn. De provincie zet zich in voor het erkennen en herkenbaar houden van cultuurhistorische identiteit zoals in het stedelijke als in het landelijke gebied. Kwaliteit is een grote stap tot verdere ontwikkelingen. De provincie Groningen is voornemens om de projecten op het gebied van cultuurtoerisme in samenwerking met de provincies Drenthe en Friesland te ontwikkelen. Het gaat hier vooral om gezamenlijk beleid, promotie en marketing. De internationale samenwerking en productontwikkeling op het gebied van het cultuurtoerisme wordt in de Eemsregio, Noordzeeregio en in andere Europese gebieden voortgezet en uitgebreid. Een Europees programma, Interreg, bevordert als doelstelling het uitwisselen van ervaringen en kennis tussen de overheden van de lidstaten van de Europese Unie.

Samenwerking werkt hier niet alleen op interprovinciaal en internationaal niveau maar ook op lokaal en regionaal niveau. In de culturele en toeristische sector moet er meer samenwerking komen tussen organisaties die in deze sector actief zijn.

De provincie gaat het cultuurtoerisme door onderstaande maatregelen bevorderen:

- ondersteuning van cultuurhistorische evenementen
- het ontwikkelen van Appingedam (stadje naar het noorden van Groningen) als gecombineerde bestemming voor cultuurtoeristen en vaarrecreanten
- het uitnodigen van culturele organisaties om een zitting in het toeristische overlegbeleid te nemen
- het stimuleren van internationale samenwerking op het gebied van cultuurtoerisme door een actief zoeken naar de partners met vergelijkbare projecten
- in samenwerking met de recreatieondernemers gaat de provincie korte wandelroutes van dorpen en verblijfsaccommodaties ontwikkelen, langs culturele objecten en door de Groningse cultuurlandschappen

Vaartoerisme

De waterwegen spelen in de provincie Groningen een belangrijke rol. Dat is zo voor eeuwen. De hoofdvaarwegen hebben vooral een transportfunctie en dat wil de overheid veranderen. Zij willen graag van de transportfunctie een recreatieve functie maken. Het gaat hier niet alleen om de ontspanning in en op het water, maar ook om de decor functie van het water. Vele mensen genieten tijdens het fietsen en het wandelen van het panorama die het water biedt. De waterwegen zijn belangrijk voor het landschap want voor elke regio is dat anders. Bijvoorbeeld de natuurlijk gevormde maren in Noordwest Groningen of de kunsmatige kanalen in Oost Groningen.

Door grote investeringen van de afgelopen jaren beschikt de provincie over een nieuwe en een aantrekkelijk vaarwegennetwerk. Veel vaarverbindingen zijn gefixt en er zijn de nieuwe verbindingen aangelegd. Er is ook sterk geïnvesteerd in de voorzieningen voor de recreatievaart, zoals jachthavens.

De meren in de provincie (Paterswoldse Meer, Zuidlaardermeer, Leekstermeer, Schildmeer, Lauwersmeer en de toekomstige Blauwe Stad(een nieuw woongebied)) zijn heel belangrijke toeristisch-recreatieve trekpleisters. De aansluiting van de meren in de provincie vormt drie belangrijke vaarcircuits. Namelijk Noordwest-Groningen (Rietdiep en Mareng gebied), het Damsterdiepcircuit (Damsterdiep, Eemskanaal en Schildmeer) en het vaarcircuit in Oost-Groningen. De toekomstige "Blauwe Stad" is op deze circuits een goede aanvulling. De vaarcircuits hebben in de verschillende regio's een eigen karakter. Rust en ruimte en natuur vormen hier ook de kern van de hoge belevingswaarde in of op het water.

Maar het belangrijkste in het vaarwegennetwerk is de stad Groningen. De stad ligt op het knooppunt van de verschillende vaarcircuits en bovendien ligt op de route van Vlissingen naar Delfzijl. Vanwege geografische ligging en vanwege brede culturele aanbod is de stad Groningen een aantrekkelijke plaats voor vaarrecreanten.

De kanomogelijkheden zijn in de provincie Groningen goed ontwikkeld. De gebieden het Westerkwartier en de omgeving van Appingedam zijn al bekend om hun aantrekkelijke kanomogelijkheden. In de gebieden Duurswold, Westerwolde en in het Leekstermeer zijn goede potenties op dit gebied.

Er zijn in totaal 43 verhuurpunten in de provincie met ca. 1100 kano's. Daarnaast werden nieuwe bedrijven gesticht die gespecialiseerd in import en bouw van kano's zijn. ANWB (algemene nederlandse wielrijders bond) biedt negen kanoroutes in de provincie Groningen.

De vaartoeristen komen vooral uit Nederland en de rest bestaat vaak uit Duitsers. De Nederlandse vaartoeristen komen vaak uit de Randstad en Oost-Nederland. De meeste vaartoeristen hebben de provincie Groningen als vaargebied gekozen omdat de rust en de ruimte zeer worden gewaardeerd. Tijdens de vaart kan men ook de attracties en bezienswaardigheden bezoeken. De stad wordt als belangrijke tussenstation aangemerkt. Door de groei van het vaartoerisme nemen natuurlijk de bestedingen toe. Dit leidt tot grotere investeringen in het bedrijfsleven om de kwaliteit van de diensten te verbeteren. De indirecte investeringen gaan samen met andere economische activiteiten, zoals bijvoorbeeld de lokale middenstand en de horeca.

Ook de leefbaarheid profiteert van de investeringen in de vaarrecreatie. De ontwikkeling, de uitbreiding en de verbetering van de recreatievaarwegen kan vaak andere projecten aantrekken. Het hoofddoel van de overheid is de vergroting van de bekendheid van het Groninger toervaartnetwerk. De promotie van Groningen als vaarprovincie moet, naast de stimulaties op het gebied van infrastructuur, meer aandacht krijgen. Voor de vaarrecreanten is de stad en de provincie Groningen nog onvoldoende bekend. De overheid wil verandering aanbrengen door het ontwikkelen van nieuwe routes en omschrijving van de vaartoeristische mogelijkheden.

Op basis van Milieu, Recreatie en Toerisme is de provincie bezig met de ontwikkeling en stimulering van activiteiten op het gebied van:

- de coördinatie van het project vuilwaterinzamelstations. Dit project wordt landelijk gecoördineerd door de Stichting Recreatietoervaart. Zes jaren geleden werden in het hele land ca. 200³⁶ vuilwaterinzamelstations voor de recreatievaart gerealiseerd.
- Het stimuleren van de in bouw van vuilwatertanks.

³⁶ www.provinciegroningen.nl/informatiebalie/publicaties/toeristischgroningen.pdf (05/06/2008)

Kanovaren wordt steeds belangrijker en Groningen moet een sterke kanoprovincie blijven. In samenwerking met het bedrijfsleven wil de overheid, naast de negen ANWB-routes, meer routes ontwikkelen. Samen met gemeenten en waterschappen gaat de provincie de belangrijkste punten proberen te stimuleren, zowel voor de kanovaarders als voor de toerschaatsers.

Het vaarwegennetwerk in de provincie Groningen is nog geïsoleerd. Bij een betere ontsluiting kan de provincie gemakkelijker worden bezocht. Er is een nieuwe verbinding tussen Bellingwedde en Rhede (Duitsland). Hierdoor ontstaat een kortere verbinding tussen het vaargebied rond de Eems en de Blauwe Stad, bovendien kunnen hierdoor nieuwe en aantrekkelijke routes ontstaan. Deze verbinding zal mogelijk met een natte ecologische verbindingszone worden gecombineerd. Tegenwoordig ondersteunt de provincie verdere studie naar de mogelijkheden voor de volgende verbindingen:

- De vaarverbinding van het Paterwoldsemeer naar het Leekstermeer via het Eelderdiep. Een groot deel van dit traject gaat door de provincie Drenthe, maar is voor de ontsluiting van het Paterswoldse Meer belangrijk.
- De vaarverbinding van Groningen naar Drachten
- De vaarverbinding van Ter Apel naar Erica. Dit project is al lang een onderwerp van studie. Ook in het landelijke beleid trekt deze ontbrekende schakel de aandacht. De provincie blijft creatief zoeken naar nieuwe bronnen voor de financiering van deze verbinding.

6. Conclusie

Als conclusie wil ik schrijven dat het doel van mijn scriptie niet alleen was om Groningen te introduceren. Natuurlijk ben ik tot nieuwe feiten over de provincie en de stad te weten gekomen. Maar het echte doel was hierbij om de Ininitiatief Actieprogramma Groningen (IAG) voor te stellen. Ik denk dat zulke innovaties nodig zijn om het levensniveau omhoog te brengen. Wat Noord-Nederland betreft gaat het hier volgens mij om met de rest van Nederland betere contacten vast te stellen. Als deze programma's verder zullen werken, zal Noord-Nederland op een sterkere en belangrijkere positie in de toekomst kunnen rekenen. Het is een interessant programma dat ook door andere landen zou kunnen worden overgenomen. Maar Nederland staat op zo'n niveau dat bijvoorbeeld Tsjechië eerst de economische problemen, zoals staatschuld, zal moeten oplossen. Dan kunnen wij in ons land zulke programma's overnemen.

Ik kwam tot de slotsom dat de eerste versie van IAG een grote invloed had op de volgende variant en kan daarmee de komende periode meer betere resultaten brengen. Misschien zullen in de toekomst, als Tsjechië met dergelijke programma's zal werken, de relaties tussen deze landen versterkt worden.

Door zulke programma's kunnen de wetenschappers en de overheden de zwakkere en armere landen helpen om hun problemen of het lage levensniveau te overwinnen. Naar mijn mening is de samenwerking tussen landen in de hele wereld heel belangrijk voor de toekomst. Maar de echte resultaten zullen we eerder in de verdere toekomst zien. Dan kunnen de wetenschappers of de overheden zeggen aan land of wie deze programma's kunnen helpen.

Hoofdstuk vijf gaat over het promoten van toerisme en recreatie in de provincie Groningen. De plannen van het beleid zijn om meer toeristen naar de provincie en de stad aan te trekken en hierbij willen ze meer werkgelegenheid en bestedingen naar de provincie en de stad brengen. De provincie wil dit bereiken door het bouwen en stichten van nieuwe toeristische doelstellingen zoals meer accommodatie voor verblijfstoerisme of nieuwe fiets- en wandelenpaden voor dagtoerisme.

7. Summary

In my thesis I wrote about Groningen and its innovation programmes. First part contains a description of Groningen from the geographical en the cultural parts.

But the main subject in my thesis are the innovation programmes for the province of Groningen. The first innovation programme realeased for the period 2005-2007 was the beginning of the whole innovation process and it also gave the first impuls to thinking about next projects that are included in IAG (Innovation Actionprogramme Groningen). Basically this programme contains the facts about the innovation in the form of an encouragement or stimulant in the life of companies in the province of Groningen. According to the people that made these programme's are such innovation programmes a big requirement for next economical grow, keeping and the increment of employment.

There are several very successful projects inside this innovation programmes. These projects have given a strong innovation impuls for the whole province. Some projects with experimental character contributed to the whole innovation with a help of some companies from different sectors, such as the University of Groningen or de North company for Development. In my thesis you can find the project that were realized.

Second part of the thesis is about the promotion of tourism and recreation in the whole province. The plans of the goverment are to drag as many tourists as possible to the city and also to the province. Hereby want they create more opening of jobs en expenses. To reach that the province is about to build and establish new tourist aims like more accommodation for longperiod tourism or new bikeroutes en walkpaths for daytourism.

I chose this theme because I wanted to get to know more about Groningen. These economical programmes could sometimes in the future be very heplful to all european countries. Also another countries could use them voor their own economical progress.

8. Resumé

Svou bakalářskou práci jsem se rozhodl psát o provincii Groningen a jejími inovačními programy. První část popisuje především obecné informace o provincii a městu.

Ale hlavním předmětem mé bakalářské práce jsou inovační program, který byl vydán pro období 2005-2007 a byl začátkem celého inovačního procesu a dal také impuls k přemýšlení nad dalšími plány, které jsou obsaženy v dalším plánu pro další období. V podstatě tento program obsahuje fakta o inovaci v životě groningenských podniků v podobě povzbuzení a podpory. Dle názoru lidí, kteří pracovali na tomto projektu je takový inovační program potřebný k ekonomickému růstu, jeho zachování a taky k růstu pracovních příležitostí.

Tento inovační program obsahuje několik úspěšných projektů. Tyto projekty dávají velice silný impuls celé provincii. Některé projekty experimentálního charakteru přispívají k celé inovaci s pomocí některých společností z různých průmyslových sektorů, jako třeba Universita Groningen nebo Severská Společnost pro Vývoj. V mé bakalářské práci jsou nastíněny projekty, které se později uskutečnily.

V druhé části mé bakalářské práce píšou o plánech provincie i města k podpoře turismu a rekreace, aby do provincie i města přitáhli co nejvíce turistů. Jde zde o turisty, kteří jezdí na jednodenní výlety nebo i na několikadenní dovolené. Tímto chtějí zvýšit počet pracovních příležitostí a výdaje samotných turistů. Aby tohoto planu dosáhli, je naplánováno vytvořit nové ubytování pro rekreanty nebo postavení nových cyklotras, které by pomohli přilákat více turistů.

Tohle téma jsem si vybral proto, že jsem se chtěl dozvědět něco víc o provincii, kde jsem rok bydlel a studoval. Takovéto ekonomické programy by v budoucnu mohli být velice prospěšné celé Evropě. I ostatní země by je mohli použít pro svůj vlastní ekonomický pokrok.

9. Bronnen

http://nl.wikipedia.org/wiki/Groningen_%28provincie%29

<http://www.provinciegroningen.nl>

<http://portal.groningen.nl/>

<http://www.provinciegroningen.nl/21513/toespraak14022008.pdf?view=Standard>

Toerdata Noord, Toerisme in Cijfers 1999, 2000.

Groningen werkt!, Economisch Business Plan, Gemeente Groningen

Recreatieve Stad Groningen, Arcadis Heidemij Advies, mei 1999

Scriptie van Petra Tříšková *Groningen en zijn stedenbanden* (2006)

ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Příjmení a jméno autora : Kostrej Jiří

Název katedry a fakulty : Filozofická fakulta, katedra Nederlandistiky

Název diplomové práce: Provincie Groningen

Vedoucí diplomové práce: Drs. Bas Hamers

Počet znaků: 71 954

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 3

Klíčová slova: povzbuzování k inovaci, ekonomický růst provincie, vzrůst pracovních příležitostí, úspěšné projekty, spolupráce podniků z různých sektorů, pracovní příležitosti v turistickém sektoru, denní turismus.

Charakteristika bakalářské práce: Cílem bylo zjistit, jaký program severská provincie udělala do budoucna pro svůj ekonomický růst pomocí podpory jak v průmyslovém sektoru tak i v turistickém.